

Sygn.akt III AUa 442/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 sierpnia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Alicja Sołowińska

Sędziowie: Barbara Orechwa-Zawadzka

Bożena Szponar - Jarocka

Protokolant: Magdalena Zabielska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 25 sierpnia 2020 r. w B.

sprawy z odwołania K. W. (1)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o zwrot nienależnie pobranego świadczenia

na skutek apelacji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 3 czerwca 2020 r. sygn. akt V U 1135/19

I. zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie;

II. odstępuje od obciążania K. W. (1) kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego za obie instancje.

Barbara Orechwa-Zawadzka A. B. S. - J.

Sygn. akt III AUa 442/20

UZASADNIENIE

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, decyzją z dnia 14 czerwca 2019 r. zobowiązał K. W. (1) do zwrotu 50% części uzupełniającej renty rolniczej za okres od 01.02.2019 r. do 31.05.2019 r.

Z treści decyzji wynikało, że powyższe świadczenie stosownie do przepisów art. 28 ust. 11 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników z dnia 20.12.1990 r. (Dz. U. z 2019r. poz. 299 z późn. zm.) nie przysługiwało ubezpieczonemu od dnia 01.02.2019r., ponieważ jego małżonka K. W. (2) od dnia 15.12.2018 r. (decyzją z 16.01.2019 r.) nabyła prawo do emerytury pracowniczej z ZUS, a od dnia 17.01.2019 r. została wyłączona z ubezpieczenia społecznego rolników. Natomiast wnioskodawca w okresie od 01.02.2019 r. do 31.05.2019 r. pobierał świadczenie z tytułu renty rolniczej w kwocie 2002,74 zł., które mu nie przysługiwało. KRUS stwierdziła, że skoro K. W. (1) był pouczony o okolicznościach powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń, a mimo zajścia tych okoliczności pobierał przesyłane mu świadczenia, to stosownie do postanowień art. 52 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym

rolników (Dz. U. z 2019 r. poz. 299 ze zm.) i art. 138 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm.), jest zobowiązany do zwrotu w/w kwoty - za okres od 01.02.2019r. do 31.05.2019 r.

W odwołaniu od powyższej decyzji K. W. (1) wskazał, że jego żona K. W. (2) otrzymała w dniu 16.01.2019 r. decyzję o nabyciu prawa do emerytury z ZUS, o czym niezwłocznie on i żona poinformowali KRUS. Podniósł, że w Oddziale ZUS w B. zostali poinformowani, że informację o przyznaniu emerytury ZUS przekaże do KRUS. Pomimo takiej deklaracji, odwołujący wraz z żoną osobiście zawieźli w/w decyzję do placówki KRUS. Od następnego dnia, tj. 17.01. 2019 r. K. W. (2) została wyłączona z (...). Ubezpieczony twierdził, że nie został poinformowany przez ZUS ani KRUS o tym, że okoliczności przyznania jego małżonce emerytury powodują ustanie, zawieszenie bądź też zredukowanie jego dotychczasowych świadczeń, w konsekwencji nie był więc świadomy o braku prawa do ich pobierania, w związku z czym, żądanie zwrotu wypłaconych świadczeń jest niesłuszne. Otrzymane świadczenie zostało zaś zagospodarowane na utrzymanie i leki.

Organ rentowy odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Białymstoku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z dnia 3 czerwca 2020 r., uwzględnił odwołanie zmieniając zaskarżoną decyzję i stwierdzając, że K. W. (1) nie jest zobowiązany do zwrotu nienależnego świadczenia za okres od dnia 1.02.2019 r. do dnia 31.05.2019 r.

Z ustaleń Sądu wynika, że decyzją z dnia 13.05.2013 r. K. W. (1) uzyskał od 01.04.2013 r. do 31.05.2014 r. prawo do okresowej renty rolniczej. Część uzupełniająca świadczenia była wypłacana w pełnej wysokości, bowiem zgodnie z art. 28 ust. 11 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w przypadku gdy rencista lub emeryt uprawniony do emerytury z art. 19 ust. 1 prowadzi działalność rolniczą z małżonkiem podlegającym ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z mocy ustawy, wypłata nie ulega zawieszeniu. W dniu 22.05.2019 r. K. W. (1) wystąpił z wnioskiem o ustalenie dalszego prawa do renty rolniczej. W trakcie jego rozpatrywania, Oddział (...) KRUS w B. uzyskał informację, iż decyzją z dnia 13.02.2019 r. żona odwołującego K. W. (2) została wyłączona z ubezpieczenia społecznego rolników od 17.01.2019 r. w związku z przyznaniem jej prawa do emerytury z ZUS. W takim stanie rzeczy, na podstawie ww. art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w dniu 14.06.2019 r. wydano zaskarżoną decyzję o żądaniu zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, tj. 50 % części uzupełniającej renty w wysokości 2002,74 zł za okres od 01.02.2019 r. do 31.05.2019 r.

Sąd I instancji zwrócił uwagę na to, że zgodnie z art. 138 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych mającym zastosowanie do rolniczych świadczeń emerytalno-rentowych, stosownie do postanowień art. 52 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, osoba, która pobrała nienależnie jej świadczenia jest zobowiązana do ich zwrotu. Za nienależnie pobrane świadczenie uważa się:

1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;

2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Ponadto art. 138 ust. 4 ww. ustawy stanowi, że nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenia zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych zaś wypadkach - za okres dłuższy niż 3 lata.

Sąd Okręgowy zauważył, iż jednolite orzecznictwo SN wskazuje, że organ rentowy może domagać się zwrotu nienależnie pobranego świadczenia tylko wówczas, gdy ubezpieczonemu można przypisać złą wolę w jednej z dwóch

form wskazanych powyżej, a organ rentowy powinien udowodnić, że pobierający świadczenie był świadomy, iż nie ma do niego prawa (tak. np. wyrok SN z dnia 2.08.2017 r., II UK 205/17; wyrok SN z dnia 11.07.2017 r., I UK 302/16). Z kolei z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2012 r., I UK 331/11, wynika, że świadomość nienależności świadczenia ma wpływać z pouczenia uprawnionego przez organ rentowy o okolicznościach powodujących wypłatę świadczeń nienależnych, a pouczenie stanowi warunek sine qua non obowiązku ich zwrotu

Mając na uwadze powyższe Sąd doszedł do przekonania, że w analizowanej sprawie przesłanki wskazane w art. 138 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu ubezpieczeń Społecznych, warunkujące zasadność żądania przez organ rentowy zwrotu nienależnie pobranego świadczenia, nie zostały spełnione. Wypłata świadczenia przysługującego wnioskodawcy za okres od 01.02.2019 r. do 31.05.2019 r nastąpiła wprawdzie po wyłączeniu jego żony z ubezpieczenia rolniczego w związku z przyznaniem jej emerytury z ZUS, jednakże została dokonana z przyczyn, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność. W sprawie niewątpliwe było, że wnioskodawca powiadomił organ rentowy o okoliczności powodującej zawieszenie 50% części uzupełniającej jego świadczenia rentowego. Również (...) Oddział w B. poinformował w dniu 18.01.2019r. KRUS Oddział (...) w B. o wydaniu decyzji z 16.01.2019r. o przyznaniu K. W. (2) emerytury. Ponadto, jak wynikało z wyjaśnień złożonych przez P. Terenową KRUS w M. z 11.06.2019r. nienależna wypłata świadczenia wynikała wyłącznie z nieprawidłowego działania zarówno pracowników P. Terenowej jak i Oddziału (...) KRUS za co wnioskodawca nie powinien ponosić odpowiedzialności.

Apelację od wyroku Sądu I instancji złożyła Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział (...) w B., zaskarżając go w całości i zarzucając:

1. błędne ustalenie stanu faktycznego i błędną ocenę materiału dowodowego, a tym samym naruszenie przepisów postępowania, a w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. przez błędną ocenę materiału dowodowego oraz:

1) błędne przyjęcie, że wpływ w dniu 18 stycznia 2019 r. do Oddziału KRUS w B. decyzji ZUS z dnia 16 stycznia 2019 r. o przyznaniu żonie odwołującego emerytury jest okolicznością skutkującą odpowiedzialnością organu rentowego za wypłatę odwołującemu części uzupełniającej w pełnej wysokości, bowiem tylko prawomocna decyzja o ustaniu ubezpieczenia rolniczego małżonki odwołującego skutkuje wstrzymaniem wypłaty odwołującemu części uzupełniającej w pełnej wysokości, a więc decyzja ZUS z dnia 16 stycznia 2019 r. o przyznaniu żonie odwołującego emerytury nie mogła być podstawą do wstrzymania wypłaty części uzupełniającej

2) błędne przyjęcie, że zgłoszenie faktu przyznania żonie odwołującego emerytury w celu wyłączenia jej z ubezpieczenia rolniczego powoduje wypełnienie obowiązku zawiadomienia organu rentowego o okolicznościach powodujących zawieszenie części uzupełniającej, gdyż odwołujący powinien zawiadomić Oddział KRUS nie o przyznaniu emerytury małżonce przez ZUS, ale o decyzji PT KRUS w M. z dnia 13 lutego 2019 r. o wyłączeniu żony odwołującego z ubezpieczenia społecznego rolników, bowiem tylko na podstawie prawomocnej decyzji o ustaniu ubezpieczenia rolniczego małżonki świadczeniobiorcy, wstrzymywana jest wypłata pełnej wysokości części uzupełniającej, takie też pouczenia zawierały decyzje, znajdujące się na k: 162, 167, 201, 244 w części V pkt 1 i 2, z których wynikało, że część uzupełniająca będzie zawieszona w całości, gdy małżonek emeryta lub rencisty, z którym prowadzi działalność rolniczą zostanie wyłączony z ubezpieczenia społecznego rolników,

3) błędne przyjęcie, że odwołujący nie ponosi odpowiedzialności za wypłatę nienależnej mu pełnej wysokości części uzupełniającej renty, pomimo tego, że nie poinformował on Oddziału KRUS w B. o wyłączeniu żony z ubezpieczenia i nadal pobierał świadczenie w pełnej wysokości, chociaż był pouczony, iż ustanie ubezpieczenia społecznego rolników małżonki skutkuje zawieszeniem w 50 % prawa do części uzupełniającej renty, a z art. 37 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wynika, że osoba pobierająca świadczenia z ubezpieczenia, jest obowiązana, nie czekając na wezwanie, w ciągu 14 dni zgłaszać Kasie okoliczności mające wpływ na wysokość i prawo pobierania tych świadczeń,

4) błędne pominięcie faktu, że decyzja PT KRUS w M. z dnia 13 lutego 2019 r. o wyłączeniu żony odwołującego z ubezpieczenia społecznego rolników była wysłana do odwołującego i jego żony listem poleconym, za zwrotnym potwierdzeniem odbioru, stąd jej prawomocność można było ustalić nie wcześniej niż po upływie 30 dni od dnia

doręczenia tej decyzji, stąd niemożliwe było wstrzymanie wypłaty przed uprawomocnieniem się decyzji o wyłączeniu żony odwołującego z ubezpieczenia społecznego rolników

5) błędne przyjęcie, że możliwość ustalenia przez organ rentowy pośrednio przesłanki zawieszenia prawa do świadczenia, ogranicza odpowiedzialność odwołującego, który pobierał nienależne świadczenie i wstrzymywał się z właściwym zawiadomieniem organu rentowego o decyzji stwierdzającej ustanie ubezpieczenia rolniczego żony

2.naruszenie prawa materialnego, a w szczególności:

1) art. 28 ust. 6 pkt 11 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym

rolników (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 174) w związku z art. 38 pkt 1 i 2 tej ustawy, przez błędne niezastosowanie w/w przepisów, ustalających zasady przyznawania i wypłaty części uzupełniającej świadczeń rolniczych w przypadku prowadzenia działalności rolniczej

2) art. 37 ust. 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, z którego wynika, że osoba pobierająca świadczenia z ubezpieczenia, jest obowiązana, nie czekając na wezwanie, w ciągu 14 dni zgłaszać Kasie okoliczności mające wpływ na wysokość i prawo pobierania tych świadczeń, stąd odwołujący był zobowiązany do poinformowania o decyzji stwierdzającej ustanie ubezpieczenia rolniczego żony, bo ta okoliczność miała wpływ na wysokość świadczenia,

3) art. 138 ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1, a w szczególności ustęp 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2020 r., poz. 53) mającego zastosowanie w niniejszej sprawie w związku z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 174) przez błędne niezastosowanie w/w przepisów, zgodnie z którymi osoba, która pobrała nienależne świadczenie, jest obowiązana do jego zwrotu, jeżeli była pouczona o braku prawa do pobierania świadczenia, a ponadto w przypadku żądania zwrotu świadczeń za okres nie dłuższy niż 12 miesięcy, a taki stan faktyczny jest w niniejszej sprawie, to można żądać zwrotu świadczeń za ten okres nawet wtedy, kiedy osoba pobierająca świadczenie powiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń, albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, stąd skoro żądanie zwrotu dotyczy jedynie okresu 4 miesięcy, a odwołujący był pouczony o braku prawa do wypłaty części uzupełniającej w pełnej wysokości, w sytuacji gdy żona przestała podlegać ubezpieczeniu rolniczemu i nie powiadomił tut. Oddziału o decyzji, zaadresowanej również do niego, w przedmiocie ustania ubezpieczenia rolniczego, stąd powyższe przepisy znajdują zastosowanie w niniejszym stanie faktycznym.

Wskazując na powyższe zarzuty, organ rentowy wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie w całości odwołania od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z dnia 14 czerwca.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jest uzasadniona, ponieważ Sąd I instancji uwzględnił odwołanie K. W. (1) z naruszeniem przepisu art. 138 ust. 2 pkt 1 i ust. 4 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który ma zastosowanie w sprawie z mocy art. 52 ust. 2 ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Podkreślić należy, iż w świetle twierdzeń skarżącego zawartych w odpowiedzi na odwołanie oraz w apelacji, jak i wyjaśnień K. W. (1), bezsporny jest stan faktyczny sprawy. Przedstawia się on następująco: K. W. (1) był uprawniony do renty rolniczej do 31.05.2019 r. Część uzupełniająca świadczenia była wypłacana w pełnej wysokości w oparciu o przepis art. 28 ust. 11 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Odwołujący prowadził bowiem działalność rolniczą z małżonkiem podlegającym ubezpieczeniu emerytalno- rentowemu z mocy ustawy. Decyzją z 13.02.2019 r., żona odwołującego, K. W. (2) została wyłączona z ubezpieczenia społecznego rolników od 17.01.2019 r. w związku z przyznaniem jej decyzją z 16.01.2019 r. prawa do emerytury z ZUS. Prawo do emerytury K. W. (2), nabyła od 15.12.2018 r. Jest poza sporem, że K. W. (1) powiadomił KRUS Oddział (...) w B. o przyznaniu żonie emerytury, składając decyzję w tym przedmiocie, co miało miejsce 21.01.2019 r. Nadto odpis decyzji przyznającej K. W. (2) emeryturę pracowniczą,

ZUS przesłał z urzędu P. Terenowej KRUS w M., co miało miejsce 23.01.2019 r. Oznacza to, jak słusznie stwierdził Sąd I instancji, iż organ rentowy (zarówno Oddział (...), jak i P. Terenowa KRUS) już w styczniu 2019 r. został powiadomiony o przyznaniu żonie wnioskodawcy emerytury, skutkiem czego było wydanie decyzji z 13.02.2019 r., wyłączającej K. W. (2) z ubezpieczenia społecznego rolników od 17.01.2019 r.

Konsekwencją wyłączenia K. W. (2) z ubezpieczenia społecznego rolników z mocy ustawy z dniem 17.01.2019 r. było wyłączenie w stosunku do K. W. (1), jako uprawnionego do renty rolniczej, stosowania przepisu art. 28 ust. 11 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, co prowadzi do wniosku, że od chwili wyłączenia żony z ustawowego ubezpieczenia rolniczego, nie był uprawniony do pobierania części uzupełniającej świadczenia w całości. Prawidłowo zatem organ rentowy stwierdził, że w okresie od 1.02.2019 r. do 31.05.2019 r., K. W. (1) nie był uprawniony do 50 % części uzupełniającej renty rolniczej.

Zgodnie z art. 138 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, osoba która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

Za nienależnie pobrane świadczenia uważa się między innymi świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczone o braku prawa do ich pobierania (ust. 2 pkt 1).

W świetle cytowanego przepisu, warunkiem żądania zwrotu świadczenia nienależnie pobranego, jest pouczenie uprawnionego przez organ rentowy o okolicznościach powodujących, w tym przypadku zawieszenie wypłaty całości lub części świadczenia. Wiedza uprawnionego o braku prawa do świadczenia powinna wynikać z pouczenia organu rentowego.

Analiza decyzji przyznających K. W. (1) rentę rolniczą jednoznacznie wskazuje, iż organ rentowy pouczył o okolicznościach powodujących zawieszenie części uzupełniającej świadczenia, jak i informował o obowiązku zawiadomienia tego organu o okolicznościach mających wpływ na jego wysokość.

Przykładowo, należy powołać się na pouczenie zawarte w decyzji z 15.05.2017 r., przyznająca rentę na okres od 1.04.2017 do 31.05.2017 r. (k. 243- ZUS akt rentowych).

W pouczeniu jednoznacznie wskazano, kiedy następuje zawieszenie części uzupełniającej i w jakim wymiarze (pkt IV i V), a także o obowiązku zawiadomienia o okolicznościach powodujących zawieszenie lub zmniejszenie świadczenia, w tym o obowiązku zawiadomienia o przyznaniu małżonkowi, z którym prowadzi działalność rolniczą emerytury lub renty.

Na tej podstawie stwierdzić należy, iż K. W. (1) miał wiedzę, że przyznanie emerytury żonie i wyłączenie jej z ubezpieczenia rolniczego ma wpływ na wysokość jego świadczenia. Pouczenie zawarte w decyzji było należyte, wyczerpujące i wyraźnie wskazywało okoliczności, w jakich dochodzi do nienależnego pobrania świadczenia. Uznać je należy za zrozumiałe, i co istotne, K. W. (1) wypełnił swój obowiązek informacyjny o przyznaniu żonie emerytury. W sytuacji, gdy podstawą zawieszenia części uzupełniającej w 50 % były okoliczności leżące po stronie świadczeniobiorcy (wyłączenie żony z ubezpieczenia społecznego rolników), to pomimo wypełnienia obowiązku informacyjnego i dalszej wypłaty świadczeń w pełnej wysokości przez organ rentowy, nie można uznać, jak to przyjął Sąd I instancji, że wypłata świadczenia jest wynikiem działania organu rentowego, za które wnioskodawca nie ponosi odpowiedzialności. Sąd Okręgowy pominął przepis art. 138 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w świetle którego nie można żądać zwrotu kwot nienależnie pobranych świadczeń za okres dłuższy niż 12 miesięcy, jeżeli osoba pobierająca świadczenie zawiadomiła organ rentowy o zajściu okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub części, a mimo to świadczenia były jej nadal wypłacane, w pozostałych wypadkach za okres dłuższy niż 3 lata. Jeżeli zatem, organ rentowy, nawet z powodów organizacyjnych, wypłacał wnioskodawcy od 1 lutego 2019 r. do 31 maja 2019 r., a więc przez 4 miesiące, świadczenie nienależne pomimo tego, iż

K. W. (1) zawiadomił o fakcie przyznania żonie emerytury, to za okres maksymalnie 12 miesięcy, organ rentowy może domagać się zwrotu świadczenia.

Podzielając zatem argumenty skarżącego, apelacja podlegała uwzględnieniu. Na mocy art. 386 § 1 k.p.c., Sąd zmienił wyrok i oddalił odwołanie.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na zasadzie art. 102 k.p.c.

Pomimo uwzględnienia apelacji w całości, Sąd uznał, że zachodzi w sprawie wypadek szczególnie uzasadniony, wynikający przede wszystkim z tego, że wnioskodawca wypełnił wobec organu rentowego obowiązek informacyjny i pomimo tego organ przez 4 miesiące wypłacał świadczenie w pełnej wysokości. W tych okolicznościach, obciążenie odwołującego się kosztami procesu kolidowałoby z poczuciem sprawiedliwości. Sąd miał też na uwadze, iż pobierana przez odwołującego renta rolnicza jest świadczeniem w minimalnej wysokości, a innych dochodów nie posiada.

Barbara Orechwa-Zawadzka Alicja Sołowińska Bożena Szponar – Jarocka